

Tedavi Karar De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Tedavi Karar De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31404>

Özet

Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği (TKDÖ), bireylerin aldıkları tıbbi tedavi kararlarının ne ölçüde değerlendirdiklerini, bu kararlardan duydukları memnuniyeti, karar verme sürecindeki bilinç düzeylerini ve hissettikleri kontrol mekanizmasının ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkiye uyarlaması, özellikle **kanser hastalar** üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik özelliklerini inceleyerek, klinik ve araştırma ortamlarında kullanıma uygun bir **psikometrik araç** sunmayı hedeflemiştir.

Ölçek, toplamda 15 maddeden oluşmakta ve üç temel alt boyutta toplanmaktadır: Memnuniyet-Belirsizlik, Bilinçli Seçim ve Karar Kontrolü. Yapılan uyarlama çalışmaları, ölçeğin Türk kültürüne ve sağlık sistemine uygun psikometrik yeterliliğe sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği, **Tedavi Kararı**, **Kanser Hastalar**, **Psikometri**, Uyarlama, **Güvenirlik**, **Geçerlik**.

Yazarlar

Behice Erci, Sibel Özdemir

Amaç

Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, hastaların önemli bir tedavi kararı aldıktan sonra, bu kararın kalitesini ve sonuçlarının subjektif olarak nasıl deneyimlediklerini değerlendirmektir. Bu değerlendirme, hastanın karardan ne kadar memnun olduğunu, karar verme sürecine ne kadar dahil olduğunu ve kararın sonuçlarına yönelik ne kadar pişmanlık veya belirsizlik hissettiğini ortaya koyar.

Ölçeğin Türkiye'deki uyarlama çalışması, uluslararası alanda kullanılan bu aracın Türkçe konuşan **kanser hastalar** popülasyonunda kültürel adaptasyonunu sağlamak ve elde edilen verilerin güvenilirliğini ve geçerliliğini kanıtlamak suretiyle, onkoloji hemşiresi ve hasta bakım alanlarında kullanılmak için sağlam bir temel oluşturmayı amaçlamıştır.

Yapı

Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği, tedavi kararlarının karmaşık doğasını yansıtan üç ana psikolojik yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, hastanın karar sonrası duygusal tepkilerini, bilişsel ihtiyaçların ve hissedilen kişisel yetkinliği kapsar. Ölçek toplam 15 madde ile bu üç boyutu eşit olarak değerlendirmektedir.

Memnuniyet-Belirsizlik (5 madde): Hastanın tedavi kararından duyduğu genel tatmin düzeyini ve kararın doğruluğuna dair ya da diğer üpheleri veya belirsizlikleri değerlendirir. Yüksek puanlar genellikle memnuniyetin düşük veya belirsizliğin yüksek olduğunu gösterir.

Bilinçli Seçim (5 madde): Hastanın karar verme sürecinde yeterli bilgiye sahip olup olmadığını, alternatifleri anlayıp anlamadığını ve daha fazla bilgi edinme isteğini ölçer. Bu boyut, hastanın kararına ne kadar "bilinçli" yaklaştığını yansıtır.

Karar Kontrolü (5 madde): Hastanın kararını kendi iradesiyle aldığını hissetme derecesini ve karardan pişmanlık duyup duymadığını değerlendirir. Bu boyut, kararın kişisel özerklik üzerindeki etkisini ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe uyarlamasının yapı geçerliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen analizlerde tatmin edici sonuçlar elde edilmiştir. Yapılan **KMO testi** sonucu 0.73 olarak bulunmuştur. 0.70 üzerindeki bu değer, verilerin **Faktör Analizi** için uygun olduğunu göstermektedir.

Faktör analizi sonucunda, ölçeğin orijinal yapısına uygun olarak maddelerin beklenen üç faktör altında toplandığı görülmüştür. Madde yükleri 0.42 ile 0.69 arasında değişmekte olup, tüm maddelerin ilgili faktörlere yeterli düzeyde katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bulgular, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı teorik yapıları başarıyla ölçtüğünü desteklemektedir.

Güvenirlik

Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği'nin iç tutarlılık **güvenirliği**, **Cronbach Alfa** katsayısıyla değerlendirilmiştir. Ölçeğin genel Cronbach Alfa **güvenirlik katsayısı** 0.71 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, ölçeğin kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu göstermektedir.

Alt boyutların iç tutarlılık katsayıları ise sırasıyla 0.74, 0.75 ve 0.71 olarak bulunmuştur, bu da her bir alt boyutun kendi içindeki maddeler arasında yüksek bir korelasyon olduğunu işaret eder. Ayrıca, madde-toplam korelasyonları 0.36 ile 0.71 arasında değişmektedir. Ölçeğin zaman içindeki stabilitesini ölçen test-tekrar test uygulaması sonucunda, tüm test için korelasyon katsayısı (r) 0.74 bulunmuştur; alt boyutlar için ise bu değerler 0.71, 0.78 ve 0.70 olarak saptanmıştır. Bu sonuçlar, Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği'nin güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal uygunluğunu belirlemek amacıyla yapılan temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) ve sonrasında uygulanan döndürme teknikleri, verilerin üç faktörlü bir yapıda toplandığını göstermiştir. Bu üç faktörlü yapı, ölçeğin varyansının toplam %43.37'sini açıklamaktadır.

Açıklanan varyans oranı ve faktör yüklerinin (0.42 ile 0.69) dağınılığı, uyarlanan ölçeğin orijinal yapıyı koruduğunu ve Türk popülasyonunda tedavi kararları değerlendirilmede geçerli bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ölçeğin Memnuniyet-Belirsizlik, Bilinçli Seçim ve Karar Kontrolü olarak adlandırılan üç temel boyutu başarıyla ayrıştırdığını teyit etmektedir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: 15 maddelik, 3 alt boyutlu öz bildirim ölçeği.

Mevcut Dil: Türkçe (Orijinal dil: İngilizce)

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Yaş Grubu: Yetişkin

Popülasyon Detayları: Kanser hastaları.

Test Metodolojisi: Hastaların aldığı tedavi kararları değerlendirilmelerine dayanan Likert tipi (derecelendirme belirtilmemiş) öz bildirim. Ölçek, karar sonrası duygu ve düşünceleri ölçer.

Anahtar Kelimeler

Cronbach Alfa, Faktör Analizi, Tedavi Karar Değerlendirmesi, Onkoloji Hemşiresi, Hasta Katılımı.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değil.

Kurumsal E-posta Adresleri: behiceerci@hotmail.com

Yazışma Adresi: Behice Erci (Detaylı adres bilgisi mevcut değil, ancak iletişim e-posta adresi sağlanmıştır.)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin uyarlama çalışması 2008 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Behice Erci ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: behiceerci@hotmail.com.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası, uyarlama çalışmasına ait ek materyal olarak aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: The original PDF can be downloaded here: [the-treatment-decision-evaluation-scale-toad.pdf](http://www.arabpsychology.com/tr-scales/the-treatment-decision-evaluation-scale-toad.pdf)

Kaynaklar

Erci, B., & Özdemir, S. (2008). Psychometric properties of the Treatment Decision Evaluation Scale in patients with cancer in Turkey. *European Journal of Oncology Nursing*, 12(5), 464-468. doi:10.1016/j.ejon.2008.05.006

Tedavi Karar Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

Ölçek 15 maddeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır.

Memnuniyet-Belirsizlik (5 madde): Kararımdan memnunum.

Bilinçli Seçim (5 madde): Bu kararla ilgili daha çok bilgi istiyorum.

Karar Kontrolü (5 madde): Kararımdan pişmanım.